

Mikulás- december 6

A XX. század 30-as éviben jelent meg az a Mikulás típus, akit ma is ismerünk, piros arcú, pocakos, mosolygós fickó. Rövid, piros, prêmes kabátot visel, csizmával. A jó gyerkőcöknek ajándékot hoz, a rossznak meg virgácsot, de ilyen alig akad.

December 13. Luca napja. Ezen a napon védekezni kell a gonosz ellen. Fokhagymával keresztet rajzoltak az ólakra, az állatok fejét is bekenték, hamut szórtak, a biztonság kedvéért még az emberek is ettek fokhagymát. Luca napjától karácsonyig időjósítás zajlik, ezalatt a tizenkét nap alatt lehet következtetni a jövő évi időjárásra, ez nevezik lucakalendáriumnak. Luca napján kezdődik a Luca-széke készítés kilenc vagy tizenhárom féle fából, vasszeg nélkül. karácsony szent estéjére kell végezni a remekművel, amire ráállva az éjféli misén fel lehet ismerni a falu boszorkányát. Kíváncsi vagyok, a Bocskai utcán hányan mennek hátukon a székükkel a misére, hogy meglássák, az idén ki a boszi Szoboszlón...

Luca napon kell az eladó lányoknak egyforma papírcetlikre írni 13 fiú nevét, minden nap tűzbe kell egyet dobni, végül karácsonyra meg lesz a befutó neve.

Az iskolás fiatalok jókívánságokat mondtak a falu házaiban némi jutalom ellenében.

„Vas legyen a fazekatok,
cin legyen a tálatok,
ólom legyen kanalatok.
Csikózzon meg a lovatok,
bornyazzon meg a tehenetek,
malacozzon meg disznótok.
Adj, Isten a gazdának bort, búzát,
Gazdasszonynak tyúkot, ludat,
menyecskének egy kas gyereket!”

Szintén Luca napján hajtadják a búzát nedves fűrészpörban, locsolják és figyelik, hogyan kel ki a magból a növény, amit a karácsonyi asztal közepére tesznek.

Karácsonyfa

A karácsonyfa állítást megelőző időszakban magyar nyelvterületen rozmaring, nyárfa, bürök, kökény ágakból termőágot készítettek és a gerendára vagy a szobasarakba függesztették. Díszítették is, általában almával, dióval, pattogatott kukoricával.

A karácsonyfa állítás alig száz éves szokás, örökzöld ágai az élet folytonosságát hirdetik. A díszítést úgy oldották meg, hogy mézest sütöttek, illetve az almát ezüst, arany papírba csomagolták, készítettek papírfüzért, öntöttek gyertyát, valamint a szaloncukrot is házilag főzték.

A fa díszítését a szülők végezték, a gyerekek távollétében, majd este csengőszóra mentek a szobába, ahol várta őket az ajándék. Az ajándékozás egyébként a fa állításánál is újabb szokás, régen a betlehemezők kaptak ajándékot, ételt esetleg pénzt.

Étkezés

Karácsony előestéjén böjtöt tartottak. Az ünnepi asztalra új terítőt tettek, amit még nem használtak, később sütőabroszként funkcionált, hogy a kenyér megkeljen. Fontos volt, hogy egész kenyér kerüljön az asztalra, mert így egész évben lesz belőle. Az asztal alá termény magvak kerültek, illetve széna, hogy bő legyen a termés, szaporák az állatok. A böjt idején diót, almát, fokhagymát, szentelt ostyát, babot, borsót ettek. A család összes tagjának fogyasztani kellett, mert a család egészségét biztosította. Az almát annyi fele vágták, ahányan voltak, mert ez az összetartást jelképezi. A dióevés is hagyomány, az egészséges dió jó egészséget jósol. Még a karácsonyi morzsát is összegyűjtötték, zacskóban tárolták, a gyógyításban használták fel.

Karácsony első napján megszűnt a tilalom, lehetett enni-inni. Ilyenkor ki sem mozdultak a házból, csak akkor, ha nagyon fontos dolguk volt. Még a szemetet sem vitték ki, mert esetleg távozik a szerencse vele. Kölcsönkérni és kölcsönadni tilos e napon.

Karácsony másnapján házról-házra jártak a regölők, ez a magyarság legrégebbi köszöntő szokása.

December 27-én, János napján szentelik a bort, ez még ma is élő szokás. A szentelt bornak mágikus ereje van.

December 28. Aprószentek napja. A Bibliai történet szerint Heródes megöletett minden kisdéd fiút Krisztus születésekor. Rájuk emlékezünk e napon. A fiúk házról-házra járnak, gyengéden megvesszőznek minden lányt, mert Betlehemben a fiúk szenvedtek, most a lányok is kapnak egy kicsit. A vesszőzés termékenységet, egészség varázslást is jelent.

A Szilveszteri szokások célja az, hogy a következő évben egészség, bő termés szerencse stb. legyen. Éjfélkor azért kell zajt csapni, hogy mindenki felkeljen, és a következő évben szorgalmasan dolgozzon!